

VII. CONJUNTURA AGRÀRIA

2. CONJUNTURA DE LA CABANYA RAMADERA

En aquest apartat es descriuen els principals esdeveniments que van tindre lloc en el sector ramader durant 2022. Les dades de produccions i cabanyes de bestiar es poden observar en el capítol V sobre estadístiques ramaderes.

La cabanya ramadera va augmentar en porcí (+26,3%) i oví (+0,7%) i va disminuir en caprí (-4,3%) i boví (-1,4%).

La producció de caps de bestiar per a sacrifici en 2022 va evolucionar de manera dispar en funció de les espècies. El bestiar caprí va augmentar un 0,2% les vendes per a sacrifici, les aus ho van fer en un 4,5%, mentre que van disminuir en equí un 19,5%, en conills un 14,0%, un 13,9% en oví, un 1,6% en porcí i un 0,7% en boví.

D'altra banda, va descendir la producció de mel (-26,2%), la de llet (-8,0%), la de llana (-2,2%) i la d'ous (-2%).

En relació amb la sanitat animal, un any més, la pesta porcina africana (PPA) i la grip aviària han sigut els principals problemes a la Unió Europea. En el cas espanyol, a més s'ha alertat de l'aparició de la pigota ovina i caprina, que estava erradicada, amb la detecció de diversos focus en explotacions de bestiar oví i caprí a les comunitats autònomes d'Andalusia i Castella-La Manxa o l'aparició de la malaltia hemorràgica epizoòtica, mai declarada a Europa. Aquesta és una malaltia que afecta remugants domèstics i salvatges. A la Comunitat Valenciana no s'ha declarat cap focus d'aquestes malalties, i tampoc influència aviària d'alta patogenicitat en aus domèstiques i tampoc en silvestres.

La Comunitat Valenciana està oficialment indemne de brucel·losi en bestiar oví, caprí i boví. Es continua treballant en el programa de control i erradicació de la tuberculosi en boví i s'ha iniciat aquest programa en caprí.

A més, el sector ramader valencià va prosseguir el seu esforç per a adaptar-se a la normativa europea relativa al benestar animal i a les condicions higièniques, sanitàries i mediambientals. Es tracta d'oferir un producte sostenible i de qualitat i de respondre a les exigències de l'estratègia “de la granja a la taula” en el marc del Pacte verd europeu.

En matèria de seguretat alimentària, els serveis veterinaris oficials van dur a terme en 2022 els plans de control que estableix el Pla nacional de control oficial de la cadena alimentària (PNCOCA) per a verificar, entre altres, el compliment de la normativa sobre la higiene en la producció primària ramadera, així com sobre el benestar i la sanitat animal.

La resistència als antimicrobians és un dels principals problemes sanitaris existents en l'actualitat i ha sigut una prioritat per a la Unió Europea (UE) des que en 2011 va establir un pla director d'acció sobre resistències antimicrobianes. Espanya va aprovar en 2014 el seu primer Pla nacional enfront de la resistència als antibiòtics (PRAN). En 2020 la Comissió Europea va publicar la Comunicació de l'Estratègia “de la granja a la taula” en la qual s'estableix una reducció de les vendes d'antimicrobians que ha d'arribar al 50% en 2030. El setembre de 2022 es va aprovar el PRAN 2022-2024. Per tot això, es va publicar el 14 de desembre de 2022 el Reial decret 992/2022, de 29 de novembre, pel qual s'estableix el marc d'actuació per a un ús sostenible d'antibiòtics en espècies d'interès ramader.

D'altra banda, els preus dels pinsos per al bestiar van registrar pujades d'entre el 14,5% i el 32,0%. Aquestes pujades es van produir després de les registrades ja en 2021 que van oscil·lar entre el 12% i el 26%. Els cereals es van encarir entre un 12% i un 16%. La farina de soja va pujar més d'un 25%.

Pel que fa a les ajudes, es van destinar 3,8 milions d'euros per a la millora de la competitivitat i sostenibilitat de les explotacions ramaderes de la Comunitat Valenciana, per a millorar la bioseguretat, el benestar dels animals, promoció de l'extensificació, per a reduir costos i millorar el producte final i reduir l'impacte ambiental de les explotacions ramaderes.

A continuació, s'analitza la situació durant 2022 de cadascun dels sectors que conformen la cabanya ramadera de la Comunitat Valenciana.

Avicultura

L'avicultura de carn es va enfrontar en 2022 a un escenari complex. A l'increment d'un 15,7% en els costos dels pinsos per a pollastres, es va afegir un augment substancial en el cost de l'energia elèctrica. Uns altres dels problemes als quals s'ha enfrontat el sector és l'amenaça de la influència aviar d'alta patogenicitat (IAAP) que ha continuat propagant-se mundialment, amb casos continus en l'hemisferi nord, fins i tot a l'estiu, en el sud-est asiàtic i a Àfrica. Com s'ha comentat en la introducció, a la Comunitat Valenciana no s'ha detectat cap focus.

La producció de carn de pollastre a la Comunitat Valenciana va augmentar un 5,7% en 2022 respecte a 2021. Així, les vendes de pollastres d'engreix per a sacrifici en 2022 es van situar en uns 58,7 milions de caps enfront dels 55,5 milions de caps de 2021. També cal destacar els 2,6 milions de polits per a sacrifici que es van vendre a la província de Castelló, que és, al costat de Sevilla, una de les principals províncies productores de polits de tota Espanya.

Respecte a les cotitzacions, el preu mitjà del pollastre en 2022 es va situar entorn dels 1,34 €/kg en viu, que va suposar un augment del 25% per damunt del preu al qual va arribar en 2021 (1,07 €/kg).

Pel que fa al sector de la producció d'ous, aquest s'enfronta, igual que la resta dels sectors ramaders, a una escalada en el cost de les matèries primeres i de l'energia, a la qual s'afeg el repte europeu d'intentar arribar a partir de 2027 a una producció lliure de gàbies. Tot això en un context globalitzat amb estàndards de producció menys restrictius que els europeus, la qual cosa dificulta la competitivitat dels nostres productors.

La cotització dels ous de gallina de la Comunitat Valenciana en 2022 es va situar en 1,4 €/dotzena enfront dels 0,80 €/dotzena de 2021 el que va representar un augment del 78%.

Quant a la producció d'ous de gallina de la Comunitat Valenciana en 2022 va disminuir un 1,5% respecte a 2021 (109,1 milions de dotzenes enfront de 110,8 milions de dotzenes en 2021). La producció total d'ous va disminuir un 2,0%.

Respecte a l'estructura de les explotacions de gallines i pollastres d'engreix, va augmentar el nombre d'explotacions, que van passar de 518 en 2021 a 564 en 2022. Va destacar l'augment en el nombre d'explotacions de producció d'ous de consum que es va incrementar en un 55,9% en passar de 102 explotacions en 2021 a 159 en 2022. D'altra banda, el nombre de places va augmentar lleument (0,2%), a causa del descens de les relatives a la producció de pollastres d'engreix, mentre que va augmentar en les de producció d'ous de consum i en la cria de gallines.

La Conselleria d'Agricultura, Desenvolupament Rural, Emergència Climàtica i Transició Ecològica va destinar un total de 400.000 € en 2022 a la prevenció i erradicació de la salmonel·losi.

Respecte a la seguretat alimentària, un dels objectius del Pla nacional de resistència d'antibiòtics (PRAN) que es va posar en marxa amb el Programa REDUCE per a l'avicultura de carn, va ser reduir durant el període comprés entre 2019 i 2021 tots els antibiòtics en un 45% i reduir la colistina en un 80%, un antibiòtic d'importància crítica per a la salut humana. El juny de 2020 aquests objectius ja s'havien aconseguit i, a més, es va posar en marxa el programa de reducció d'antibiòtics en polits i en gallines ponedores, la qual cosa posa de manifest el compromís del sector avícola amb l'objectiu de reducció de resistències antimicrobianes.

Porcí

Es tracta del sector ramader més important d'Espanya, que és el primer país productor a la Unió Europea, seguit d'Alemanya. Espanya és el tercer país productor de carn de porc a escala mundial, després de la Xina i els Estats Units. Per primera vegada Espanya va ser en 2020 el major exportador de porcí en l'àmbit de la Unió Europea, per davant d'Alemanya, que habitualment ocupava aquest lloc. En 2021 i 2022 Espanya va mantindre aquesta posició. La Xina va continuar sent en 2022 el principal destí, seguit del Japó, Itàlia i França. Cal destacar que les exportacions a la Xina es van reduir un 50% en volum respecte a 2021. D'altra banda, els enviaments valencians de porcí en 2022 es van dirigir fonamentalment a Sèrbia, la Xina, Moldàvia i Macedònia.

La producció de bestiar porcí amb destinació a sacrifici de la Comunitat Valenciana va arribar a la xifra de 2.285.024 caps en 2022, la qual cosa va suposar una disminució de l'1,6% respecte a 2021 (2.322.670 caps).

La cotització del porc d'acevall en 2022 es va situar en 1,51 €/kg de mitjana. Aquest preu va suposar un 20,1% més que en 2021 en el qual la cotització mitjana es va situar en 1,26 €/kg.

Pel que respecta a l'estructura productiva, el nombre d'explotacions porcines va disminuir en 2022, i va passar de 886 a 877.

La pesta porcina africana (PPA) continua sent el problema de sanitat animal més greu, juntament amb la grip aviària, que té la Unió Europea. Aquesta malaltia es va introduir a Rússia des de la regió del Caucas l'any 2007, i es va instaurar des de llavors de manera endèmica en el sud del país, i es va disseminar després principalment en direcció nord i oest i va afectar països veïns com Ucraïna i Bielorrússia a partir dels quals la malaltia es va introduir a la UE, on ha mantingut un avanç lent però continu.

Davant aquesta situació es van establir diverses mesures per a previndre la propagació de la PPA en el territori de la Unió. D'una banda, es van extreure les mesures de bioseguretat en les explotacions amb la presentació de plans per a reduir la població de senglars, de manera que el juny de 2018 es va prohibir la circulació de senglars entre els diferents estats membres. Paral·lelament, s'estan construint tanques en les zones limítrofes als focus d'infecció per a limitar els moviments de la fauna salvatge.

Atés que no existeix vacuna contra aquesta malaltia els esforços per a controlar-la i erradicar-la se centren en la limitació de moviments de senglars i la disminució de la població d'aquests.

Malgrat aquestes mesures, en 2018, es va declarar un focus a Bèlgica. Aquesta situació es va mantindre en 2019 amb l'aparició de nous focus. En 2020 la malaltia va aparèixer per primera vegada a Alemanya i Grècia. La situació va ser crítica a Polònia, mentre que Bèlgica es va declarar lliure de la malaltia. Els focus de PPA van prosseguir en 2021 i es van centrar en senglars. Contra aquesta malaltia no existeix vacuna. Per això, els països de la Unió Europea s'estan defensant, construint tanques en les zones frontereres per a evitar la propagació a través dels senglars i disminuint la

població d'aquests animals silvestres. En 2022 els focus de pesta porcina africana van descendir considerablement a Europa.

D'altra banda, la pesta porcina africana va ser declarada a la Xina l'agost de 2018 i es va estendre en 2019 per tota Àsia, la qual cosa va obligar al tancament de milers d'explotacions i al sacrifici de milions de porcs. Aquesta situació va delmar la cabanya porcina i va disparar la demanda de carn de porcí en el mercat internacional. Com a conseqüència, van augmentar les exportacions a la Xina de carn de porcí procedents de la Unió Europea. A més, l'aparició de la malaltia el setembre de 2020 a Alemanya va suposar el tancament de les exportacions del porcí alemany a aquest mercat, la qual cosa va afavorir els enviaments espanyols a la Xina. Aquesta situació es va mantindre en 2021 i en 2022.

A part dels problemes de sanitat animal, el sector s'enfronta a altres reptes, com la reducció en l'ús d'antibiòtics i els reptes mediambientals.

En matèria de seguretat alimentària el compromís del sector porcí amb el Pla de reducció d'antibiòtics (PRAN) és molt important. Un dels objectius primordials d'aquest pla en porcí és reduir l'ús de colistina, així com neomicina i apramicina. Segons l'informe de juny de 2020-desembre de 2021 durant el període comprès entre 2019 i 2021, i gràcies a la col·laboració dels professionals implicats, s'han complert els objectius dels programes Reduce de colistina en porcí (reducció en un 85,8% l'ús de colistina). El PRAN 2022-2024 pretén continuar avançant en aquest sentit.

A més, el dia 21 de gener de 2022 va entrar en vigor el Reial decret 47/2022, de 18 de gener, sobre protecció de les aigües contra la contaminació difusa produïda pels nitrats procedents de fonts agràries, amb aquesta norma Espanya pretén donar una resposta més contundent a aquest tipus de contaminació, davant la insuficiència demostrada de les fins ara adoptades per aconseguir els objectius marcats per la Directiva 91/676/CEE (el que ha portat a la Comissió a denunciar Espanya davant el Tribunal de Justícia).

En aquest mateix sentit es va publicar Reial decret 1051/2022, de 27 de desembre, pel qual s'estableixen normes per a la nutrició sostenible en els sòls agraris, que suposa canvis en la utilització de purins i fem en terres agràries.

Boví

El sector de carn de boví està format per dos subsectors clarament diferenciats. D'una banda, les vaques mare, que inclou les vaques de llet el subproducte de la qual és el jòneg que es ven per a carn pocs dies després de nàixer i les vaques nodrisses, amb les quals els jònecs poden romandre fins als sis mesos de vida. Les explotacions de vaques nodrisses juguen un paper molt important, ja que estan lligades al medi rural, ajuden a fixar població en zones desfavorides, desenvolupen una labor de conservació del medi ambient, i ajuden a vertebrar el medi rural. D'altra banda, el subsector dedicat a l'encebament de jònecs, és un sector altament dependent del preu de les matèries primeres i del preu dels jònecs.

Després d'un dur any 2020 marcat pel tancament del canal HORECA, l'any 2021 va portar la reobertura de bars i restaurants i la recuperació del comerç exterior. No obstant això, l'increment en els costos de producció (pinsos, energia, envasos, transport, etc.) van llastrar aquesta millora. En 2022 la sequera va augmentar la necessitat de suplementar l'alimentació. D'altra banda, la guerra d'Ucraïna va disparar el preu dels pinsos ja de per si alts pel baix nivell de reserves mundials de cereals. D'altra banda, el novembre de 2022 es van declarar a Andalusia dos focus de malaltia hemorràgica epizoòtica. Això ha tingut com a conseqüència que Espanya haja perdut l'estatus de país lliure de malaltia hemorràgica epizoòtica davant l'OMSA.

Quant a la regulació del sector, el 29 de desembre de 2022 es va publicar el Reial decret 1053/2022 pel qual s'estableixen les normes bàsiques d'ordenació de les granges bovines que afecten aspectes com la capacitat màxima, la infraestructura, l'equipament i el maneig, la ubicació, la separació sanitària, la bioseguretat, el benestar animal i els requisits per a la gestió de fems.

Tradicionalment, el sector de boví de carn espanyol ha sigut un sector amb una forta orientació a l'exportació. Per a això la producció se centra en l'encebament de jònecs importats de raça frisona creuats amb races de carn i altres procedents d'Irlanda, França i Alemanya, fonamentalment. En 2022 Espanya va exportar 69.919,6 tones de jònecs vius les principals destinacions dels quals van ser Líban, Itàlia i Líbia. Això va suposar una disminució del 30,4% enfront de 2021. Pel que fa a la carn fresca i congelada Espanya va exportar 47.030,07 tones el que va suposar un 3,8% menys que en 2021 (48.866,46 tones). Aquest tipus de carn s'envia fonamentalment a la Unió Europea i té com a principals destinacions França i Portugal. La Comunitat Valenciana també exporta animals vius, encara que en 2022 només va exportar 21,44 tones, enfront de les 1.323 tones exportades en 2021. L'única destinació va ser Itàlia. Quant a la carn fresca i congelada, en 2022 es van exportar 6.737,84 tones enfront de les 6.992,84 tones de 2021. Aquestes exportacions van tindre com a principals destinacions Filipines, el Canadà i Vietnam.

El cens de boví a la Comunitat Valenciana va experimentar una disminució en 2022 respecte a 2021, que va passar de 54.252 a 53.485 (-1,4%).

La producció de bestiar boví amb destinació a sacrifici de la Comunitat Valenciana es va situar en 35.090 caps en 2022, la qual cosa va suposar una disminució del 0,7,4% respecte a 2021 (35.350 caps).

A partir del 31 de març de 2015, després de la supressió de les quotes làcties a la UE, els preus van iniciar una tendència a la baixa, que va col·locar el sector espanyol en una situació delicada. Segons l'observatori del mercat de la llet de vaca de la Unió Europea durant l'any 2022 es va produir un increment dels preus de la llet percebut pels productors. El país on es va produir un major increment va ser als Països Baixos. Els ramaders dels Països Baixos van incrementar els preus mitjans percebuts en un 45,9%, en créixer des dels 37,81 euros per cada 100 quilos als 55,17. Mentre que els ramaders irlandesos són els que van percebre una major retribució en 2022 amb 57,66 euros per cada 100 quilos de mitjana. En el cas d'Espanya el preu de la llet de vaca es va elevar entre 2021 i 2022 en un 35,8% i va passar d'un preu mitjà de 33,27 euros per cada 100 quilos en 2021 a 45,18 euros per cada 100 quilos en 2022.

La producció de llet de vaca a la Comunitat Valenciana va disminuir en 2022, (-6,9%) respecte a 2021, passant de 80,1 milions de litres de llet a 74,6 milions de litres.

El preu de la llet percebut en les explotacions valencianes en 2022 es va situar en 43,77 euros per cada 100 quilos, la qual cosa va suposar una pujada respecte dels preus de 2021 del 32,28% (33,09 euros per cent quilos).

Oví i caprí

El sector oví caprí és un dels sectors ramaders més fràgils. El nivell d'envelliment de les persones titulars de les explotacions ramaderes d'aquest sector és molt elevat, la qual cosa, juntament amb altres problemes com la reduïda dimensió de la mida de les explotacions, la caiguda constant del consum de carn i llet dels xicotets remugants i la competència amb altres productes de la ramaderia fa que el sector es trobe en una posició delicada.

Els censos d'aquestes cabanyes a la Comunitat Valenciana en 2022 en relació amb 2021 van evolucionar de manera diferent. La cabanya d'oví va patir un ascens del 0,7%, mentre que en caprí es va produir un descens del 4,3%. L'oví va passar de 2 71.881 en 2021 a 273.904 en 2022, mentre que el caprí va passar de 75.771 animals en 2021 a 72.537 en 2022.

Pel que respecta a la producció de carn, en 2022 la venda de corders per a sacrifici va disminuir un 13,9% respecte a 2021.

En relació amb la producció de llet, en 2022 es va produir una disminució en la producció de llet d'ovella que va passar de 3,1 milions de litres en 2021 a 2,3 milions de litres en 2022 (-26,0%), també va baixar la quantitat de llet de cabra (-11,2%) respecte a 2021, i va passar d'11,5 milions de litres de llet a 10,2 milions de litres.

El nombre d'explotacions d'oví caprí es va reduir en 85, i van passar de 1.369 en 2021 a 1.284 en 2022. Les de carn van disminuir en 46 i les de llet van reduir el seu nombre en 39.

Des del punt de vista sanitari, 2022 ha suposat un desafiament afegit per al sector amb l'aparició de brots de malaltia hemorràgica epizoòtica i de la pigota ovina a Espanya, sense que es declarara cap brot a la Comunitat Valenciana.

Cunícola

Una de les primeres dificultats a les quals s'enfronta el sector és la falta de relleu generacional. A més, el sector ha experimentat pèrdues econòmiques constants que han provocat que els productors abandonen l'activitat o busquen alternatives. Els escorxadors també han patit dificultats per no tindre suficient treball per a mantindre's actius, la qual cosa ha provocat tancaments o la reducció de la capacitat.

En aquest sentit, la producció de carn de conill va mantindre la tendència descendent dels últims anys, i va passar de 3,5 milions de caps amb destinació a sacrifici en 2021 a 3,0 milions de caps en 2022, xifra que va suposar una reducció del 14,0%.

El preu de la carn de conill va augmentar en 2022, concretament un 4,8%, respecte a 2021, i va passar d'1,97 €/kg a 2,4 €/kg. Aquest augment del preu s'ha originat per l'increment del preu dels pinsos.

Pel que respecta a l'estructura de les explotacions, el nombre va baixar en registrar-se'n 25 menys que l'anualitat anterior, i van passar de 136 explotacions a 111. El nombre de gàbies també va experimentar una baixada significativa (-4,2%), i van passa d'una capacitat total de 109.245 en 2021 a 92.465 en 2022.

Apícola

L'any 2022 va tornar a estar marcat per una meteorologia desfavorable per a l'apicultura, amb elevades temperatures al febrer que van provocar l'avançament de les floracions, mentre que al març i a l'abril les baixes temperatures i la gran quantitat de dies de pluja van dificultar l'activitat de les abelles.

Aquestes circumstàncies van contribuir a una disminució en la producció de mel a la Comunitat Valenciana que es va situar en 4.004,8 tones en 2022, un 26,2% inferior a la de 2021 (5.426,0 t).

Pel que fa a l'estructura de les explotacions, el nombre de ruscos va disminuir en 2022 un 5,5% respecte a l'any anterior, i va passar de 343.227 ruscos en 2021 a 324.397 en 2022.

L'apicultura es practica en tots els països de la Unió Europea. Els principals productors són Romania, Espanya, Alemanya, Hongria, Itàlia, Polònia, França i Grècia. Es tracta d'una activitat molt arrelada en les zones rurals, on és un vector de desenvolupament.

La UE és el segon productor de mel del món, després de la Xina, però no pot satisfer l'elevada demanda interna per la qual cosa és el primer importador mundial de mel. Ucraïna va continuar sent en 2022 el primer proveïdor de mel de la UE després d'haver avançat a la Xina en 2020. En el cas d'Espanya els principals proveïdors de mel van ser en 2022 la Xina, Portugal, Alemanya i l'Argentina.

Els programes apícoles del trienni 2020-2022 van ser aprovats per la Decisió d'execució (UE) 2019/974 de la Comissió, a través de la qual la UE va comprometre una contribució comunitària de 40 milions d'euros anuals, un 11% més que en 2017-2019. Espanya és el principal estat membre perceptor, amb un 14% del total dels fons de la UE destinats a aquests programes.

En 2022 la Comunitat Valenciana va convocar ajudes per un import de 130.000 euros per a millorar la producció i la comercialització de la mel, en el marc del Pla nacional apícola.

Quant a sanitat animal, perdura la síndrome de despoblament de les abelles a causa de diferents problemes sanitaris i per l'increment de la parasitació per varroa, a causa de la falta d'eficàcia dels tractaments actuals i de la inexistència de noves molècules actives. També es veuen amenaçades les abelles per l'abellerol i per espècies invasores com la *Vespa velutina* i la *Vespa orientalis*.

Igual que en anys anteriors, es va mantindre la prohibició d'instal·lar ruscos en les zones cítriques, encara que amb algunes excepcions, segons l'Acord de 4 de març de 2022, del Consell, pel qual s'aproven mesures per a limitar la pol·linització creuada entre plantacions de cítrics.